

УДК 338.631

Г. М. Бойківська,
к. е. н., викладач кафедри економіки підприємств і корпорацій,
Вінницький інститут економіки ТНЕУ

І. В. Мартусенко,
к. геогр. н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій,
Вінницький інститут економіки ТНЕУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО КОМПЛЕКСУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті досліджено організаційно-економічні взаємозв'язки переробних підприємств галузі АПК Вінницької області; розроблено схеми організаційно-економічних взаємозв'язків переробного підприємства; окреслено напрями нововведень та новацій, необхідних для ефективного використання потенціалу переробних підприємств аграрного комплексу регіону; досліджено сценарії інноваційного розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств Вінниччини.

This article explores the organizational and economic relationships of processing enterprises of agricultural Vinnitsa region, the scheme developed organizational and economic relationships of the processing enterprises, outlined areas of innovation and innovation needed for effective use of the processing enterprises of agricultural complex region; investigated scenarios of innovative development of industrial productive capacity Vinnitsa enterprises.

Ключові слова: потенціал, виробничий потенціал, інновації, інвестиції, переробна промисловість АПК.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Одним із найважливіших секторів економіки України, що забезпечує формування продовольчої безпеки держави та експортного потенціалу країни, є харчова та переробна промисловість. Розвиток соціально орієнтованого ринку України та її членство в СОТ зумовили невідкладну потребу у вирішенні актуальних проблем функціонування переробної промисловості. Економіка галузі має забезпечувати виробництво високоякісних продуктів харчу-

вання для населення. Враховуючи важливе значення переробної промисловості АПК в економічному та соціальному зростанні суспільства, необхідно забезпечити її прискорений розвиток з метою підвищення конкурентоспроможності виробництва.

В умовах ринкової економіки розвиток переробних підприємств АПК та ефективне використання їх потенціалу на тривалу перспективу можливі лише при використанні досягнень науково-технічного прогресу. Запровадження саме інноваційної моделі розвитку переробної промисловості АПК створить

умови для суттєвого підвищення ефективності використання науково-технічного потенціалу держави, зниження загрози економічної депресії, вдосконалення організаційно-функціональної та територіальної структури АПК відповідно до умов ринку, сприятиме активізації інноваційної діяльності підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивчення публікацій з даної проблематики свідчить, що в останні роки все частіше науковцями піднімається низка питань, пов'язаних з дослідженнями проблем підвищення ефективності використання виробничого потенціалу переробних підприємств системи АПК. Різноманітними дослідженнями цієї проблеми займалися і зробили вагомий внесок у її розвиток такі вчені, як Л.І. Абалкін, Р.А. Белоусов, Ю.Ю. Донець, А.А. Задоя, М.І. Иванов, С.О. Ішук, Є.В. Лапін, Є.В. Мних, Й.М. Петрович, В.В. Россоха, П.Т. Саблук, О.С. Федонін, Д.К. Шевченко та ін. Незважаючи на наявний науковий доробок, цілий ряд питань все ж таки залишається недостатньо дослідженим.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Важливість інновацій для вітчизняних переробних підприємств АПК зумовлює тісний взаємозв'язок між науково-технічною, виробничою та інвестиційною діяльністю і свідчить про необхідність розгляду не лише інновації як окремого техніко-організаційного заходу підвищення ефективності використання виробничого потенціалу, а й комплексу дій підприємств і складових національної інноваційної інфраструктури, що формує інноваційний процес. Таким чином, метою даного дослідження є розробка та обґрунтування організаційно-інноваційної моделі ефективного використання потенціалу переробних підприємств аграрного комплексу Вінницької області за умов ринкових перетворень в Україні. Завданням дослідження є, по-перше, дослідження організаційно-економічних взаємозв'язків переробних підприємств галузі АПК Вінницької області; по-друге, розробка схеми організаційно-економічних взаємозв'язків переробного підприємства; по-третє, окреслення напрямів нововведень та новацій, необхідних для ефективного використання потенціалу переробних підприємств аграрного комплексу регіону; по-четверте, розробка сценаріїв інноваційного розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств Вінниччини.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інновація в соціально-економічній системі є способом більш ефективного використання ресурсів. У загальному розумінні сутність інноваційних процесів, що відбуваються в будь-якій складній виробничо-господарській системі, — це сукупність прогресивних, якісно нових змін, що безперервно виникають у часі та просторі і сприяють подальшому якісному розвитку суспільства, забезпечують вищий рівень життя; це послідовна система заходів, внаслідок яких інновація розвивається від ідеї до конкретної продукції, технології, структури чи послуг і розповсюджується в господарській практиці та суспільній діяльності.

Низький рівень розвитку інвестиційного та інноваційного процесів — головна причина сучасних кризових явищ у функціонуванні підприємств переробної промисловості, що стримує реформування та забезпечення сталого її функціонування у період розвитку конкурентного ринкового оточення.

Переробна промисловість Вінниччини має значний потенціал, що зумовлений добре розвинутою сировинною базою. Зокрема, в області протягом 2008—2010 років посілля вирощується понад 3 млн т зерна, виробляється більше 850 тис. т молока та утримується найбільше (серед областей України) поголів'я сільськогосподарських тварин [4].

У Вінницькій області за останні роки найвагомішу частку (24,5%) всіх інвестицій в основний капітал спрямовано на розвиток промислового виробництва, з них основну частину освоєно на підприємствах переробної промисловості. Підприємствами харчової промисловості та переробки сільськогосподарських продуктів Вінниччини використано близько 70% усіх вкладень у переробну промисловість [3].

Спостерігається позитивна динаміка щодо зростання обсягу інвестицій у розвиток промислового виробництва. Так, на розвиток виробництва рибної продукції обсяги інвестицій збільшились у 6,6 рази, переробки зерна та виробництва крохмалю — у 3,1 рази, виробництва хліба та хлібобулочних виробів — у 2,7 рази, виробництва молокопродуктів та цукру — у 1,1 рази. Проте зменшились обсяги інвестицій у виробництво напоїв — на 46,8%, у виробництво м'яса — на 43,8%, у промислову переробку овочів та фруктів — на 33,2% [4]. Дана інформація є свідченням того, більшість переробних підприємств АПК області постійно працює над вдосконаленням і використовує сучасні інноваційні технології, спрямовують свої зусилля

на покращення економічних взаємозв'язків з виробниками сільськогосподарської продукції, розширення асортименту продовольчих товарів та на збільшення експортного потенціалу.

Інвестиції в основний капітал переробної сфери АПК переважно концентруються у високотехнологічних галузях (кондитерській, виробництва алкогольних та безалкогольних напоїв, соків). В той же час низькоінвестиційні та технічно відсталі виробництва практично не оновлюють основних засобів (виробництво маргарину, макаронних виробів, цукру, готових кормів).

Одним із найбільших переробних підприємств області, яке постійно впроваджує інновації, є ВАТ "Вінницька кондитерська фабрика" (2200 працівників, асортимент продукції налічує більше 100 найменувань, 117 тис. т готової продукції на рік), яке входить до п'ятірки найбільших кондитерських підприємств України. Підприємство постійно відслідковує нові тенденції на ринку кондитерських виробів та прагне, щоб продукція відповідала потребам споживачів та вимогам ринку. З 2007 року на фабриці введено в дію новий виробничий корпус із найсучаснішим обладнанням виробників Європи (Німеччина, Австрія, Нідерланди, Італія), виробнича потужність якого дала можливість збільшити виробництво продукції на 3,5 тис. т кондитерських виробів у місяць та створити 414 нових робочих місць [3].

У 2010 році в м. Вінниця розпочато будівництво нової найпотужнішої кондитерської фабрики в Україні, яка згідно з планом буде введена у дію у 2013 році, виробництво продукції буде здійснюватись з використанням найсучасніших інноваційних технологій, планується створити 2 тис. робочих місць, прогнозні обсяги виробництва — 400 млн грн. на рік (180 тис. т продукції).

На ПАТ "Вінницький олійно-жировий комбінат" впроваджено такі інноваційні технологічні процеси, як: процес ферментної перетифікації на гідрогенізаційному заводі; процес масляної абсорбції на олійноекстракційному заводі; встановлення газоімпульсного очищення на котлі для спалювання лушпиння. Також підприємством з 2009 року розпочато виробництво нових видів продукції — маргарини низькокалорійні, суміші жирові топлени, нові види модифікованих жирів.

Олійноекстракційний завод комбінату також є осередком впровадження інновацій: щороку вдосконалюються технології переробки насіння соняшника, ріпаку, бобів, сої та по-

ліпшуються умови праці. Актуальним для підприємства є проблема впровадження технології утилізації відходів виробництва та пошук альтернативних джерел виробництва енергоресурсів. У зв'язку з цим у 2011 році на підприємстві розпочато будівництво другого котла для спалювання лушпиння соняшника. Проектна потужність цього котла дасть можливість зменшити кількість споживання газу або скоротити його використання до мінімуму, забезпечивши тим самим підприємство власним джерелом енергоресурсів.

Щодо основних напрямів підвищення ефективності виробничого потенціалу молокопереробних підприємств Вінницької області, то можна стверджувати, що пріоритетне значення відіграватиме державна підтримка в цій галузі. Планується і ведеться робота із залучення інвесторів для будівництва нових молочних комплексів, що дасть можливість збільшення виробництва якісної сировини, модернізації існуючих та будівництва нових молокопереробних підприємств із новітніми технологіями виробництва конкурентоспроможної продукції. Так, ТОВ "Люстдорф" (Іллінецький молочний завод) впровадило у виробництво інноваційну лінію ультрависокотемпературної обробки молока Tetra Aseptic Flex (виробництво Швейцарія), яка забезпечує нагрівання його до температури 137°C протягом 2—4 сек. та миттєвого охолодження до температури 20°C, потужністю 3600 кг/год [3]. Основна мета впровадження даної інноваційної технології у виробництво — досягнення промислової стерильності продукту, збільшення терміну зберігання, покращення смакових і якісних характеристик продукції та, як наслідок, збільшення обсягів реалізації та отримання доходу.

Модернізація виробничих фондів відбулась також на Літинському, Тульчинському, Вапнярському та Могилів-Подільському молокозаводах, Крижопільському сирзаводі. Ще одним стратегічним напрямом розвитку виробничого потенціалу молокопереробних підприємств є будівництво у 2011 році корпорацією "Roshen" нового молочноконсервного комбінату з проектною потужністю переробки молока 500 т/добу.

Тенденції швидкого відтворення основних виробничих фондів спостерігаються в м'ясопереробній галузі, саме за рахунок інвестиційних ресурсів здійснено реконструкцію та модернізацію виробництва ряду підприємств: Козятинського, Гайсинського, Літинського м'ясокомбінатів. Так, за рахунок залучених інвестиційних ресурсів в Літинський м'ясокомбінат (16

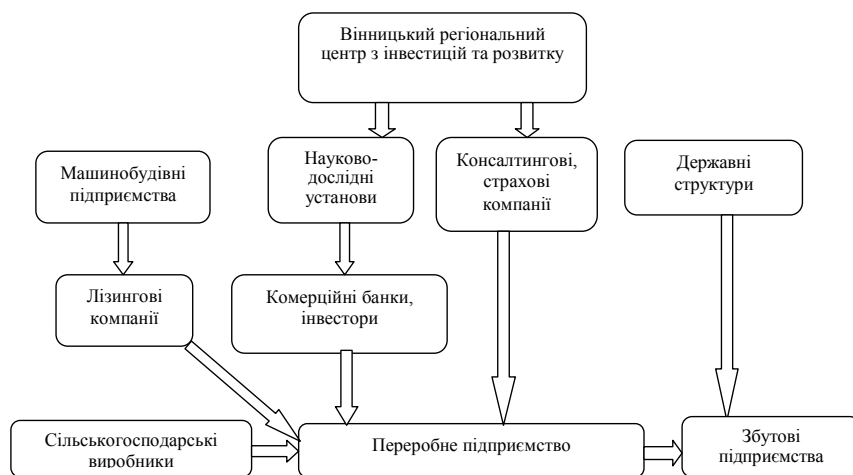

Рис. 1. Схема організаційно-економічних взаємозв'язків переробного підприємства

Розроблено авторами.

млн грн.) побудовано новий забійний цех та розширено ковбасний цех. Підприємство забезпечує виробництво власною сировиною — побудовано ферму більш як на 2 000 голів свиней.

Цукрова галузь є однією із стратегічних галузей переробної промисловості як Вінницької області, так і України. З метою підвищення ефективності використання виробничого потенціалу планується, за рахунок впровадження інновацій та модернізації, збільшити завантаженість виробничих потужностей цукрових заводів, зокрема Крижопільського, Гайсинського, Жаданівського та Томашпільського, на 13—30% і становитиме, відповідно, 7,2; 5,1; 2,8 і 2,0 тис. т переробки цукрового буряку за добу. Завдяки інвестиційним ресурсам, що були вкладені у Гайсинський цукровий завод (100 млн грн.), стало можливим проведення реконструкції та модернізації обладнання: побудовано сучасний мийний комплекс, продуктове відділення оснащено потужними центрифугами німецького виробництва, повністю замінено станцію фільтрації, проведена комп'ютеризація виробничого процесу. Все це забезпечило збільшення виробничої потужності заводу з 2,7 до 5,0 тис. т переробки цукрового буряку за добу [4].

Враховуючи те, що цукрові заводи, які ще функціонують в області, побудовані більше 100 років тому і є морально та фізично застарілими, для забезпечення внутрішніх ринків цукром ефективним буде будівництво 2 нових сучасних цукрових заводів з добовою потужністю кожного понад 10 тис. т. А для того, щоб забезпечити завантаження цих потужностей, потрібно розширити площі посіву цукросировини, що і

на сьогодні, і на перспективу є економічно вигідним як для виробників, так і переробних підприємств.

Для збереження та відтворення виробничого потенціалу спиртових заводів Вінницької області передбачається налагодження виробництва добавок до біопалива на основі біоетанолу або флегмового компонента ректифікації зневодненого денатурованого на Барському спиртовому комбінаті (21,6 тис. т на рік, або 2700 тис. дал на рік). Крім того, передбачається відновлення роботи підприємств спиртової галузі через перепрофілювання окремих спиртових заводів області (Барського, Гайсинського, Тростянецького та Чечільницького) на виробництво біоетанолу. Після перепрофілювання вищезазначених спиртових заводів їх річна потужність з виробництва біоетанолу становитиме: Барський спиртовий комбінат — 24 тис. т, Гайсинський спиртовий завод — 14 тис. т, Тростянецький та Чечільницький спиртові заводи — 24 тис. т.

Для швидкого оновлення основних виробничих фондів у переробній промисловості АПК повинна змінитись технологічна та відтворювальна структура капітальних вкладень. На сучасному етапі потрібно зосередитись на технічному переозброєнні, впровадженні нововведень і новацій на діючих переробних підприємствах АПК. Така відтворювальна структура інвестицій створить можливості для технічного переоснащення всіх галузей переробної та харчової промисловості, дозволить підняти їх до рівня економічно розвинутих країн, покращити можливості експлуатаційного потенціалу та використовувати виробничі потужності переробних підприємств на 100%.

Для швидкого оновлення основних виробничих фондів у переробній промисловості АПК повинна змінитись технологічна та відтворювальна структура капітальних вкладень. На сучасному етапі потрібно зосередитись на технічному переозброєнні, впровадженні нововведень і новацій на діючих переробних підприємствах АПК. Така відтворювальна структура інвестицій створить можливості для технічного переоснащення всіх галузей переробної та харчової промисловості, дозволить підняти їх до рівня економічно розвинутих країн, покращити можливості експлуатаційного потенціалу та використовувати виробничі потужності переробних підприємств на 100%.

На нашу думку, для ефективною реалізації моделі розвитку промисловості регіону та підвищення ефективності використання виробничого потенціалу переробних підприємств АПК на інноваційній основі доцільною є будова організаційно-економічних взаємозв'язків переробних підприємств галузі АПК з державною бюджетною установою "Вінницький регіональний центр з інвестицій та розвитку" (м. Вінниця) [2], державними структурами (Головне управління агропромислового розвитку, Головне управління економіки), інвесторами, комерційними банками, лізинговими,

консалтинговими, страховими компаніями, посередниками на ринку промислової продукції АПК, збутовими підприємствами, науково-дослідними інститутами, установами та ін. (рис. 1).

Основу такого механізму повинні становити партнерські об'єднання вищеперахованих установ і організацій з переробними підприємствами АПК. Прикладом такої взаємодії можуть бути взаємозв'язки між переробним підприємством та державною бюджетною установою "Вінницький регіональний центр з інвестицій та розвитку" на засадах забезпечення наукової та іншої підтримки з впровадження програм і проектів інноваційного розвитку на переробних підприємствах АПК регіону, у тому числі через механізм програмно-цільового фінансування на конкурсній основі задля сприяння розвитку інформаційно-консалтингового забезпечення інноваційної діяльності та інноваційного розвитку переробних підприємств.

З метою визначення напрямів інноваційного розвитку переробних підприємств Вінницької області проведемо прогнозування основних показників із застосуванням методу сценаріїв [1]. Для цього сформуємо три сценарії розвитку подій: песимістичний, реалістичний, оптимістичний. Прогнозування та розрахунок впровадження кожного зі сценаріїв проведемо за такими основними показниками: кількість інноваційно активних підприємств; обсяг реалізованої інноваційної продукції; обсяг освоєних інноваційних видів продукції, найменувань; впровадження маловідходних та безвідходних технологій, ступінь завантаженості виробничих потужностей в середньому по галузі.

Кожен із трьох

Таблиця 1. Реалізація песимістичного сценарію інноваційного розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств Вінницької області

Показники	Рік						Прогноз	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2020
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	5,0	10,2	17,5	14,3	10,7	12,1	9,0	9,5
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	0,9	1,1	6,6	1,0	0,7	2,0	0,7	0,7
Освоєно інноваційних видів продукції, найменувань	30	37	124	91	82	65	82	82
з них нових видів техніки	17	17	33	23	21	10	21	21
Впроваджено нові технологічні процеси, процесів	14	24	79	58	69	39	69	69
у т. ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	7	9	32	24	21	13	21	21
Ступінь завантаженості виробничих потужностей в середньому по галузі, %	62	66	72	56	68	65	60	62

Розраховано авторами за даними Головного управління статистики у Вінницькій області [6].

сценаріїв має свої особливості й умови реалізації. Так, гіпотезою при побудові песимістичного сценарію є подальше поглиблення кризових явищ в економіці в цілому і промисловості регіону зокрема, ігнорування державною владою та органами місцевого самоврядування інноваційної діяльності, відсутність будь-яких заходів реалізації програм інноваційного розвитку промислових підприємств регіону. Основні результати реалізації сценарію відображено у таблиці 1.

Наведені дані свідчать, що протягом наступних років буде скорочуватись кількість інноваційно активних підприємств до 9,0% у 2015 році та зростати до 9,5% у 2020 році. При цьому варто відмітити, що решта показників інноваційного розвитку взагалі мають тенденцію до спаду з нульовим абсолютним значенням.

Тобто підприємства майже не будуть займатись впровадженням новітніх технологій, випускати нові види продукції при зменшенні завантаженості виробничих потужностей, а

Таблиця 2. Реалізація реалістичного сценарію інноваційного розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств Вінницької області

Показники	Рік						Прогноз	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2020
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	5,0	10,2	17,5	14,3	10,7	12,1	12,9	13,8
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	0,9	1,1	6,6	1,0	0,7	2,0	2,5	2,5
Освоєно інноваційних видів продукції, найменувань	30	37	124	91	82	65	65	65
з них нових видів техніки	17	17	33	23	21	10	21	21
Впроваджено нові технологічні процеси, процесів	14	24	79	58	69	39	39	39
у т. ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	7	9	32	24	21	13	13	13
Ступінь завантаженості виробничих потужностей в середньому по галузі, %	62	66	72	56	68	65	70	74

Розраховано авторами за даними Головного управління статистики у Вінницькій області [6].

Таблиця 3. Реалізація оптимістичного сценарію інноваційного розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств Вінницької області

Показники	Рік						Прогноз	
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2015	2020
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	5,0	10,2	17,5	14,3	10,7	12,1	18,0	22,0
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	0,9	1,1	6,6	1,0	0,7	2,0	1,8	2,5
Освоєно інноваційних видів продукції, найменувань	30	37	124	91	82	65	178	172
з них нових видів техніки	17	17	33	23	21	10	45	42
Впроваджено нові технологічні процеси, процесів	14	24	79	58	69	39	135	140
у т. ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	7	9	32	24	21	13	58	64
Ступінь завантаженості виробничих потужностей в середньому по галузі, %	62	66	72	56	68	65	85	88

Розраховано авторами за даними Головного управління статистики у Вінницькій області [6].

будуть використовувати лише ті нововведення, які були впроваджені у минулих періодах.

Другий сценарій — реалістичний передбачає розвиток інноваційної діяльності в умовах, що існують на сьогодні. Зокрема, це реалізація відповідних програм інноваційного розвитку, робота підприємств в умовах існуючого правового поля (система оподаткування щодо інноваційної діяльності не змінюється), інвестиції в інновації вкладаються у таких же обсягах, як і раніше. Основні прогнози розрахунки щодо реалізації даного сценарію наведено у табл. 2.

Дані прогнозу свідчать, що частка інноваційно активних підприємств зростає на 0,8% у 2015 році та збільшиться до 13,8% у 2020 році, підвищиться питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції у 2015—2020 роках, зростає частка завантаженості потужностей, збережеться практично на існуючому рівні виробництво нових видів техніки. Проте, за прогнозом, взагалі відсутнє впровадження нових технологічних процесів, маловідходних та безвідходних технологій, освоєння нових видів продукції.

Оптимістичний сценарій інноваційного розвитку виробничого потенціалу передбачає впровадження системи заходів вдосконалення інноваційної діяльності: впровадження системи заходів державного стимулювання інноваційної діяльності (податкові пільги для інноваційно активних підприємств, вдосконалення амортизаційної політики, реалізація державних програм, розробка та впровадження дієвих регіональних програм стимулювання інновацій), збільшення потоків інвестицій у розвиток інноваційних процесів. Прогнози розрахунки за даним сценарієм наведено в табл. 3.

Наведені дані свідчать, що внаслідок реалізації зазначених заходів зростає частка іннова-

ційно активних підприємств до 18 та 22 % у 2015 та 2020 роках, відповідно, практично у 3 рази зростає питома вага реалізованої інноваційної продукції, яка буде мати тенденцію до зростання, збільшиться впровадження технологічних процесів у 2 рази, освоєння виробництва нових видів продукції — більш як в 2 рази, впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих технологій — майже в 3 рази, а ступінь завантаженості виробничих потужностей в середньому по галузі зростає до 85 та 88% у 2015 та 2020 роках відповідно.

Отже, проведені прогнози розрахунки свідчать, що найбільш ефективний варіант поведінки для підприємств Вінницької області — це вибір оптимістичного сценарію розвитку подій. Проте його реалізація вимагає взаємодії всіх ланок інноваційної діяльності: органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, інвесторів, науково-дослідних та освітніх установ.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗРОБОК

Негативні наслідки кризових явищ в економіці України та їх переплетіння в сфері науки, освіти, техніки і технологічного розвитку зумовили істотне гальмування інноваційних процесів. Бюджетне фінансування науково-технічної сфери неухильно зменшується, залишається низьким рівень впровадження у виробництво результатів досліджень та розробок, наука поступово перестає бути суспільно визнаною пріоритетною діяльністю держави. Відбувається незворотна втрата інтелектуального потенціалу країни.

У сучасних умовах державна інноваційна політика має стати найважливішою сферою діяльності, спрямованою на виведення економіки України з кризи. Її головною метою є стратегічна орієнтація розвитку виробництва на створення і широке застосування принципово нових машин, матеріалів, комплексних технологічних систем, ефективне освоєння науково-технічних розробок, забезпечення соціально-

економічних, організаційних і правових умов для постійного відтворення та ефективного використання науково-технічного потенціалу. Інноваційна політика держави тісно пов'язана з її інвестиційною політикою і поряд з методами макроекономічного регулювання інноваційної діяльності та моніторингом інноваційного процесу на мікрорівні має суттєве значення для розвитку виробництва й економіки в цілому.

Не дивлячись на широкий спектр прямих і непрямих методів регулювання і стимулювання інноваційної діяльності на переробних підприємствах АПК, механізм реалізації державної інноваційної політики в Україні повною мірою не застосовується [5]. Серед основних факторів, що негативно впливають на інноваційну політику учасників інвестиційної діяльності, слід вказати недостатність фінансування інноваційних розробок, високі відсоткові ставки за користування кредитами, високий рівень ризику інновацій. В більшості випадків інноваційні проекти характеризуються високою вартістю розробок, низькою швидкістю обігу коштів та значним терміном часу, необхідним для розробки і впровадження інновацій. Дуже небезпечним явищем, з огляду на потреби розвитку країни, є зниження в структурі економічних потоків ролі науки та наукового обслуговування. Україна значно відстає у створенні галузей ринкової інфраструктури. В сучасних умовах глобалізації економічного життя розвинуті країни, де наука виконує роль головного економіко-відтворювального фактора, забезпечують свій розвиток за рахунок вдосконалення існуючих технологій, техніки та використання принципово нових наукових досягнень. Міжнародний технологічний та науковий обмін, трансфер інтелектуального потенціалу — одна з ознак нашого часу.

З метою підвищення ефективності функціонування та використання виробничого потенціалу підприємств переробної промисловості як на території Вінницької області зокрема, так і в Україні загалом необхідно:

— використовуючи досягнення науки і техніки, оновити матеріально-технічну базу, модернізувати виробництво;

— збільшити обсяги випуску конкурентоспроможної продукції та розширити її асортимент;

— активізувати роботу із залучення іноземних інвестицій та кредитів;

— забезпечити пріоритетність розвитку галузі шляхом здійснення державної підтримки підприємств за рахунок розширення видів їх кредитування;

— продовжувати протекціоністську політику щодо вітчизняного товаровиробника;

— активізувати роботу зі створення інтегрованих структур, до складу яких повинні ввійти сільськогосподарські, переробні підприємства, організації з матеріально-технічного забезпечення й збуту продукції.

Система інноваційного управління підприємством повинна бути спрямована на формування ефективної політики нововведень, що дозволяє функціонувати, уникаючи кризових ситуацій і займати провідні позиції у своїй галузі. В умовах загального прискорення науково-технічного прогресу, глобалізації й інтернаціоналізації ринку, посилення конкуренції, що супроводжується скороченням термінів дії конкурентних переваг і необхідністю поділу ринку на сектори, ніші і мікросегменти, інноваційність стає ключовим фактором успіху, якщо не єдиним способом виживання. А стратегічне управління нововведеннями є найважливішим завданням антикризової політики підприємства, виконання якої багато в чому залежить від якості прийнятих інноваційних рішень, від можливості знаходити такі рішення, що організаційно й економічно зможуть забезпечити досягнення поставленої мети зі створення конкурентоспроможної продукції.

Література:

1. Бойко Є.І. Прогнозування розвитку промислового виробництва регіону: методологічні аспекти: монограф. / Наук. ред. Є.І. Бойко. — Львів: ІРД НАН України, 2009. — 236 с.
 2. Вінницький регіональний центр з інвестицій та розвитку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.invest.vn.ua/index.php?action=1&k=2>
 3. Інвестиційний портал Вінниччини [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.vininvest.gov.ua/>
 4. Офіційний сайт Вінницької обласної державної адміністрації [аналітика]. — Режим доступу: http://www.vin.gov.ua/web/vinoda.nsf/webgr_view/GrAKCNX?OpenDocument&count=15&RestrictToCategory=GrAKCNX
 5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://arch.ukrproject.gov.ua/index.php?get=494>
 6. Упровадження інновацій на промислових підприємствах (2000—2010 рр.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.vous.vin.ua/index.php/statistical-information/8-science-and-innovation/65-2000-2010.html>
- Стаття надійшла до редакції 19.03.2012 р.*